

Ministerieel besluit tot bescherming als dorpsgezicht van het beboomd en gekasseid dorpsplein van Moerzeke met omgeving in Hamme (Moerzeke)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 12.3.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 17 oktober 2014;

Gelet op het ministerieel besluit van 22 december 2014 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van het als stads- of dorpsgezicht te beschermen beboomd en gekasseid dorpsplein van Moerzeke met omgeving in Hamme (Moerzeke);

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed van 20 augustus 2015,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten:

Wegens de historische en de sociaal-culturele waarde als dorpsgezicht:

Het beboomd en gekasseid dorpsplein van Moerzeke met omgeving, gelegen in

Hamme (Moerzeke), Burgemeester Lemmensstraat 2, 4,

Dorp 1, 2, 3, 5, 7, 17, 19, 22, 24, 26, 28, 30, 33, 9-11 en zonder nummer

bekend ten kadaster:

Hamme, 3de afdeling, sectie B, perceelnummers 1000D (deel), 1001P (deel), 1004E, 1004K, 1011E2 (deel), 1112, 1113, 1114, 1125D, 1125E, 1126A, 1128E, 667D, 669C, 670B, 671A, 672A, 673A, 674/2, 674B, 675B, 675C, 676/2, 676A, 677A, 678C, 678E, 678F, 678G, 684C, 685A, 994C (deel), 997D, 998, 999A en zonder perceelnummer (deel van het openbaar domein)

zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

Het grote beboomde driehoekige dorpsplein van Moerzeke kwam omstreeks 1770 tot stand als verruiming van een bestaand driehoekig kerkplein aan een kruispunt van oude wegen bij een in oorsprong middeleeuwse dorpskerk en bewoningskern. Bijgevolg is het plein historisch van belang voor de occupatiegeschiedenis in de Scheldevallei. Naar vorm is het representatief voor een dorpsplein in een oude nederzettingskern. Het dorpsplein vormt het authentieke historische kader van de uit 1767-1771 daterende Sint-Martinuskerk die met zijn beschermde classicistische voorgevel de lange zuidzijde van het plein domineert. Ook de aanwezigheid van andere beschermde monumenten, het vroeger wet- en gemeentehuis uit 1756 (Dorp 1) en de pastorie van 1840 (Dorp 22), verhogen als infrastructuur voor de lokale gezagdragers, de historische contextwaarde van het dorpsplein dat de intrinsieke waarden van deze monumenten tot zijn recht laat komen. Het monumentale 18de- en 19de-eeuwse vroegere huis van de schout (Dorp 28) neemt een dominante plaats in aan dorpsplein. Voorts bevestigen beeldbepalende huizen uit voorgaande eeuwen nog herkenbaar het historische karakter van het dorpsplein en visualiseren tevens het maatschappelijk belang van Moerzeke in het verleden. Burgemeester Lemmensstraat 2 en 4 dateren deels uit de 17de eeuw, Dorp 17 en 24 uit de 18de eeuw, Dorp 19 en 26 en de voorbouw van Burgemeester Lemmensstraat 2 uit de eerste helft van de 19de eeuw, Dorp 33 uit de tweede helft van de 19de eeuw, de voorbouw van Burgemeester Lemmensstraat 4 en het huis Dorp 5 uit het derde decennium van de 20ste eeuw. De belendende beeldbepalende bakstenen hekjeijlers met hekwerk, zijn als inkompartij historisch verbonden met de kasteelsite van Moerzeke en het Pius X-bedeveaartoord en begrenzen vanouds het dorpsplein.

Het herenhuis Dorp 26, omstreeks 1840 opgericht door brouwer en burgemeester Jacques D'Hollander, vervangt een vroegere herberg met brouwerij genaamd 'de Catte' waar de baljuw en schepenen tijdelijk vergaderden in de vierschaarkamer. Het prominent karakter van de brouwerswoning wordt door het ijzeren hekwerk van de voortuin nog versterkt. De diepe achtertuin met tuinpaviljoen van 1877 maken historisch en conceptueel deel uit van deze woonsite. Door de rijen lindebomen die beide korte zijden van het plein afboorden refereert het landelijke dorpsplein aan zijn verschijningsvorm die het als beboomd plein al in de 18de eeuw bezat. Beide solitaire lindebomen respectievelijk opgericht als aandenken aan de beëindiging van wereldoorlog I in 1918 en wereldoorlog II in 1945, zijn levende historische gedenktekens fungerend als vrijheidsboom en naar gewoonte op het publiek domein aangeplant in de nabijheid van de parochiekerk en het gemeentehuis.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

De historische bebouwing aan het dorpsplein van Moerzeke vertoont een diversiteit aan bouwperiodes en van woningtypes gaande van laag dorps huis tot prominent herenhuis. De bak- en zandstenen trapgevel met speklagen van Burgemeester Lemmensstraat 2 is zeer herkenbaar als overblijfsel van een vooraanstaand 16de-17de-eeuws burgerlijk bouwwerk. Meerdere dorps huizen opklimmend tot de 18de-eeuw zijn als woning van één bouwlaag (Dorp 19 en 24) of als herkenbare rest van een later verhoogd huis (Dorp 17) van betekenis als representatieve getuigenis van de vroegere bouwschaal aan het plein.

Het herenhuis Dorp 26 bewaart representatieve kenmerken van een neoclassicistisch herenhuis in aansluiting met de stedelijke burgerlijke architectuur uit het tweede kwart van de 19de eeuw. De bijhorende diepe achtertuin met tuinpaviljoen is een kenmerkende onafscheidbare aanhorigheid die vanouds deel uitmaakt van dergelijk type burgerlijke woningbouw.

In de voorgevel van Burgemeester Lemmensstraat 2 is de 1817 gedateerde deuromlijsting representatief als hardstenen accentuering van de deur gedurende de 19de eeuw. Het burgerhuis Dorp 33 van 1875 vertoont een lijstgevel met architecturale allure eveneens verrijkt met hardsteen. De verscheidenheid aan bouwstijlen uit het Interbellum worden er geïllustreerd door een pittoreske bakstenen woning met eclectische trapgevel (Dorp 5) en een imposant breed brouwershuis met gedecoreerde gevelbepleistering (Burgemeester Lemmensstraat 4).

Sociaal-culturele waarde:

Het driehoekige beboomde dorpsplein van Moerzeke is met zijn aangrenzende historische bebouwing ruimtelijk structureel en visueel een zeer sterk bepalende cultuurlandschappelijke component voor de historische dorpskern van Moerzeke. Het is determinerend voor de eigenheid, lokale identiteit en het publieke centrumkarakter van de oude dorpskern in relatie met de dorpskerk, het oude gemeentehuis, de pastorie. Het dorpsplein bezit tevens als ruimte met publieke maatschappelijke functie een inherente samenhang met de begin 20ste-eeuwse muziekkiosk. Beide vrijheidsbomen zijn maatschappelijk van belang omwille van hun symboolwaarde. Ruimtelijk en visueel zijn deze twee lindebomen en beiden bomenrijen met linden beeldbepalende componenten van het historische dorpsplein en dragen bij tot de eigenheid ervan.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De voorschriften bepaald in hoofdstuk 6 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en hoofdstuk 6 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014.

Brussel,

- 2 - 12 - 2015

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS